

Starojický kopec, středověký hrad Starý Jičín

Starý Jičín, okr. Nový Jičín, Moravskoslezský kraj

Pravěk, středověk a novověk (13.–18. století)

 0,8 km

Navigační bod: N 49°34'57.54",
E 17°57'48.68".

Přístup: Na vrchol Starojického kopce se zříčeninou hradu vede z obce Starý Jičín turistická značená cesta.

Význam: Výrazná krajinná dominanta s doklady pravěkého a časně historického osídlení, pozůstatky jednoho z nejstarších šlechtických hradů na Moravě.

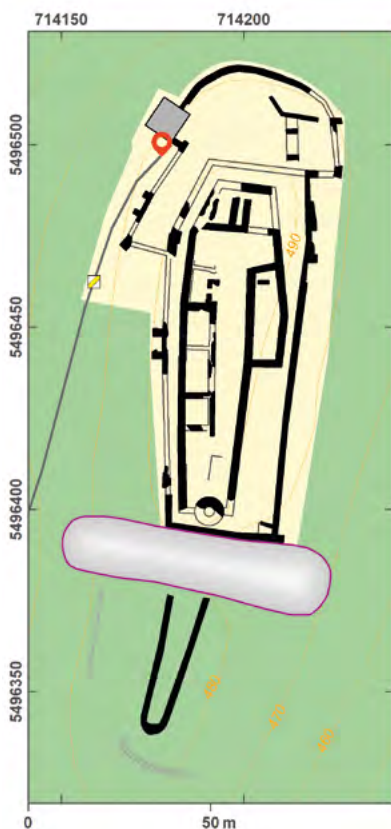
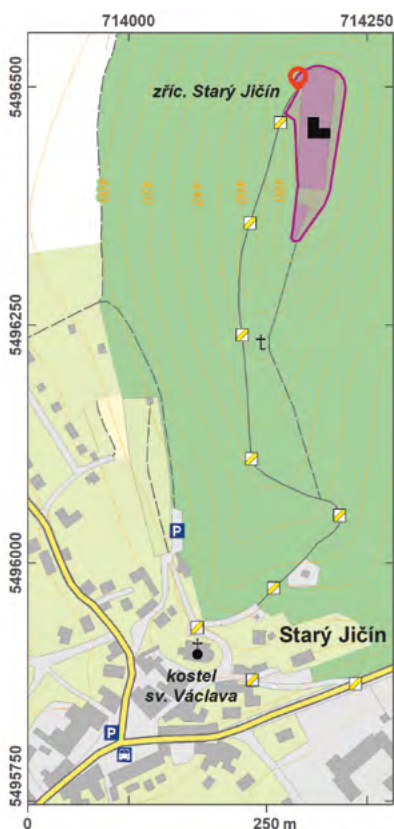
Historie: Starojický kopec (496 m n. m.), tvořený chlebovickými slepenci bašského stáří, se nachází v okrajové jihozápadní části Pobeskydské pahorkatiny poblíž evropského rozvodí, a tedy i raně středověkého pomezí Moravy a Polska. Podobně jako

další krajinné dominanty Pobeskydí byl zřejmě osídlen v halštatském období a také lidem Púchovské kultury; keramické nálezy z tohoto období byly nalezeny v okolí kostela sv. Václava a na dalších místech na úbočí kopce, púchovská keramika pochází také z prostoru *hradu. S prehistorickým osídlením lokality souvisí rovněž starší nedochované hrobové nálezy s bronzovými *artefakty. Nejasný je původ antických mincí náležících širokému časovému intervalu 1.–4. století po Kr., nalézáných v areálu hradu postupně v 19. a 1. polovině 20. století, neboť stopy sídlištních či jiných aktivit z tohoto období prozatím nejsou k dispozici. Počátky vrcholně středověkého osídlení území při východním okraji Moravské brány spadají do 1. poloviny 13. století, kdy

se zde objevuje porýnský hrabě a dvořan krále Přemysla Otakara I. Arnold z Hückeswagenu. Ten v Jičíně („Ditschin“) vydal v roce 1240 listinu pro premonstrátský klášter ve Steinfeldu a Starý Jičín tak bývá považován za jeden z nejstarších šlechtických hradů na Moravě. Přesnější umělecko-historická datace stavebního jádra hradu je ale obtížná a vznik hradu tak snad objasní nově získané archeologické prameny. V 80. letech 13. století se hrad dostává do rukou Bluda z Pňovic, který byl spřízněn s Arnoldovými potomky – uvedený šlechtic zřejmě jako hospodářské centrum zdejšího panství založil město Nový Jičín. Ve 14. a 15. století vlastnili hrad a panství páni z Kravař a v roce 1500 jej koupili Žerotínové, za kterých byl hradní areál renesančně přestavěn. V době třicetileté války byl hrad obsazen Janem Jiřím Krnovským (1621), dánským vojskem (1626), císařským vojskem (1627) a v letech 1643 a 1646 nakonec Švédy. V 18. století za Zenonů z Dannhau-

seny a Seilernů hrad již jen chátral a v průběhu 19. století se stal zříceninou, kterou poslední majitel panství, dr. Bedřich Deym ze Strážce, prodal Klubu československých turistů.

Popis: Dochované pozůstatky stavebního jádra hradu sestávají z torza okrouhlé věže * (bergfritu) a obvodové hradby, chráněných z přístupové jižní strany příkopem; zbytky paláce v jeho severní části zřejmě náleží až mladšímu období. V této podobě se Starý Jičín velmi blížil dispozičnímu řešení hradu Hukvaldy, založenému vnukem Arnolda z Hückeswagenu, hrabětem Jindřichem z Příbora, což vede některé badatele k časovému zařazení počátků zdejšího hradu až do poslední čtvrtiny 13. století. Na raně gotické hradní jádro byl později navázán také severní díl hradu oddělený od starších konstrukcí výraznou spárou. Jeho vnitřní prostor postupně zaujala četná stavení. V pozdně gotickém období bylo opevnění hradu zesíleno *parkánovou hradbou a severním *přehradím se studnou, které-

↑ Letecký pohled od západu. Foto M. Kalábek

↑ Pohled od východu. Foto M. Kalábek

mu dominovala mohutná, dodnes dochovaná hranolová severozápadní věž, k níž přiléhala brána chráněná z jihovýchodu příhradkem. Na jihu pak bylo *opevnění hradu zesíleno předsunutým opevněním. Renesančnímu období náleží tzv. Žerotínský palác vystavěný ze smíšeného zdiva ve východním parkánu, jehož nároží je armováno mohutnými kameny a na jehož

zdech se místy dochovaly zbytky interiérových omítek. Archeologickými výzkumy prováděnými zde v 1. polovině 20. století, a zejména pak v 60. a 70. letech Okresním vlastivědným ústavem (nyní Muzeum Novojičínska), byla získána celá řada nálezů dokládajících stavební podobu hradu (kamenné architektonické zlomky, prejzy, dlaždice aj.) a také jeho vybavení (mj. mi-

↑ Vyobrazení hradu z 2. pol. 17. století na kopii z 19. století. Muzeum Novojičínska, i. č. U 357

litária, kamnové kachle, okenní sklo). Hrad je nyní ve vlastnictví obce Starý Jičín, která postupně realizuje sanaci zdiva a využívá jeho areál k různým kulturním a společenským aktivitám. [zez]

Literatura: Plaček 1996; Augustinková – Knápek – Martinec 2014; Turek 2014.

Okolí:

- (1) Nový Jičín (NJ), město založené na ortogonálním půdorysu s městským hradem v jižním nároží, přestavěným renesančně a nyní využitým pro potřeby Muzea Novojičínska (mj. expozice k dějinám města): N 49°35'35.76", E 18°0'37.39" (3,7 km).
- (2) Jičina (NJ), pravěké hradiště Požaha: N 49°33'26.08", E 17°58'45.61" (3,1 km).
- (3) Štramberk (NJ), kostel sv. Kateřiny z přelomu 14. a 15. století a zaniklá středověká ves Tamovice: N 49°35'39.77", E 18°5'46.10" (9,7 km).